

Sygn. akt VI ACa 427/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Aleksandra Kempczyńska (spr.)

Sędzia SO del. – Ewa Harasimiuk

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy ze skargi D. D.

przeciwko E. O.

o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. akt XX GC 1016/12 zakończonym prawomocnym wyrokiem z dnia 10 grudnia 2013 r.

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt XX GC 464/14

I. oddala apelację;

II. przyznaje r.pr. P. J. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W. wynagrodzenie w kwocie 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) wraz z należnym podatkiem VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 427/16

UZASADNIENIE

D. D. 2 kwietnia 2014 r. wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie XX GC 1016/12, zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie 10 grudnia 2013 r., z powództwa E. O. przeciwko D. D. o zapłatę, którego podstawę prawną stanowił art. 299 k.s.h. Skarżący powołał się na okoliczność wykrycia w marcu 2014 r. dokumentu, który mógłby mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia zakończonej sprawy. Skarżący powołał się również na okoliczność (która jego zdaniem nie została wzięta pod uwagę przez sąd rozpoznający sprawę sygn. akt XX GC 1016/12), że w dacie powstania zobowiązań spółki (...) sp. z o.o. w W. wobec E. O. nie był członkiem zarządu tej spółki, a okoliczność ta wynika z uzasadnienia wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie sygn. akt XII Pa 486/08.

Skarżący wniósł o wyznaczenie rozprawy oraz dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność wykrycia okoliczności faktycznych oraz środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu w szczególności wykrycia, że pozwany nie był członkiem zarządu spółki (...) sp. z o.o. w W., braku informacji w czasie trwania postępowania w związku z brakiem dostępu do

dokumentacji spółki z której wynikało, że przestał on pełnić funkcję członka zarządu, a także dopuszczenie dowodu z zeznań świadka S. J., Prezesa Zarządu SM (...), na okoliczność zajęcia dokumentacji spółki i brak możliwości dostępu do niej przez powoda, a także braku wiedzy powoda odnośnie treści poszczególnych dokumentów.

Wyrokiem z dnia 30 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił skargę i przyznał pełnomocnikowi z urzędu radcy prawnemu P. J. kwotę 3.600 złotych powiększoną o należną stawkę podatku VAT.

Podstawą rozstrzygnięcia były następując ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

W ocenie Sądu skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wznowienie postępowania uregulowane zostało w art. 399 – 416¹ k.p.c. Skarga o wznowienie postępowania jest instytucją wyjątkową, jej celem jest wtórne przeprowadzenie postępowania, zakończonego wydaniem prawomocnego wyroku, które w następstwie wznowienia może zostać wzruszone.

Określając podstawę wznowienia postępowania skarżący powołał się na art. 403 § 2 k.p.c. Możliwość wznowienia postępowania na podstawie tej regulacji prawnej jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, możliwości ich wpływu na wynik sprawy, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Określona w art. 403 § 2 k.p.c. podstawa skargi o wznowienie postępowania nie zachodzi, jeżeli w poprzednim postępowaniu istniała obiektywna możliwość powołania się na okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań, opieszałości, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania (postanowienie SN z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, Lex nr 78214, postanowienie SN z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 2/04, niepubl. i postanowienie SN z dnia 25 maja 2011 r., II CZ 3/11, niepubl.).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd stwierdził, że skarżący nie wykazał żadnej przesłanki uzasadniającej wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. Powołany przez skarżącego dokument, stanowiący skierowane do niego przez Prezesa zarządu SM (...) pismo, wyjaśniające przyczynę zajęcia rzeczy należących do spółki (...), nie jest dokumentem nowym, nieznanym wcześniej skarżącemu, a ponadto treść pisma nie zawiera okoliczności faktycznych, mogących mieć wpływ na wynik prawomocnie zakończonego postępowania. Zdaniem skarżącego dokument ten potwierdza brak jego winy w nie złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...). Z takim stanowiskiem skarżącego zdaniem Sądu nie sposób się zgodzić, z dokumentu tego wynika jedynie okoliczność zajęcia przedmiotów spółki oraz przyczyna tego zajęcia. W ocenie Sądu Okręgowego nie było żadnych przeszkód, aby ten dokument oraz podnoszone okoliczności zostały przez skarżącego powołane w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem. Gdyby bowiem skarżący aktywnie uczestniczył w zakończonym postępowaniu i zawniósł o dopuszczenie dowodu z powyższego dokumentu, jednocześnie wnosząc o zobowiązanie spółdzielni (...) do przedłożenia tego dokumentu, niewykluczone, że stałby się częścią materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Sąd podkreślił, że w postępowaniu zainicjonowanym skargą o wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. skarżący winien powołać jedynie okoliczności faktyczne oraz dowody, z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu z uwagi na to, że nie posiadał wiedzy o ich istnieniu. Natomiast powołany przez skarżącego dokument był mu znany, jednak jak sam skarżący stwierdził w trakcie wyjaśnień złożonych na rozprawie 30 września 2015 r. po prostu go zgubił.

Skarżący poniósł również, że z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie wydanego w sprawie sygn. akt XII Pa 486/08 wynika, że w dacie powstania zobowiązań spółki (...) wobec E. O. nie był członkiem zarządu spółki, to zaś nie zostało uwzględnione przez sąd w postępowaniu prawomocnie zakończonym. W pierwszej kolejności Sąd wskazał, że ustalenia faktyczne poczynione w toku postępowania przez jeden sąd nie wiążą innego sądu, albowiem rozszerzona prawomocność orzeczeń dotyczy jedynie sentencji wyroków. Wobec tego w sprawie prowadzonej pod sygn. akt XX GC 1016/12 sąd zobowiązany był do ustalenia stanu faktycznego samodzielnie na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Ponadto skarżący właśnie w tym postępowaniu winien podnieść i dowodzić

okoliczność pełnienia bądź nie funkcji członka zarządu spółki (...). Twierdzenia skarżącego, że nie mógł tego czynić z uwagi na zajęcie dokumentacji są zupełnie bezpodstawne, bowiem wystarczające było w tym zakresie przedłożenie do akt sprawy odpisu z rejestru spółki (...).

Sąd Okręgowy na podstawie art. 227 k.p.c. oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka S. J., Prezesa Zarządu SM (...) uznając, że okoliczności, które miały zostać wykazane tym dowodem nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Z powyżej przedstawionych względów, na podstawie art. 412 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił skargę, z uwagi na nie wykazanie istnienia ustawowych przesłanek uzasadniających wznowienie postępowania. O wynagrodzeniu pełnomocnika orzeczono na podstawie § 1, § 2 ust. 3 w zw. z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie, i przyjęcie przez Sąd I instancji, że dowody zgłoszone przez powoda jako nowe w treści skargi o wznowienie postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt XX GC 1016/12, są nieistotne dla rozstrzygnięcia w sprawie, w sytuacji gdy dowody zgłoszone przez powoda mogą dowodzić, braku możliwości przypisania mu odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h.,

2) art. 403 § 2 k.p.c. w związku z art. 399 § 1 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i oddalenie wniesionej przez Powoda skargi o wznowienie postępowania w sytuacji wystąpienia w sprawie pozytywnych przesłanek ustawowych do wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie sygn. akt XX GC 1016/12,

3) art. 217 § 3 k.p.c. w związku z 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego zgłoszonego przez Powoda tj. dowodu z zeznań świadka Pana S. J. Prezesa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. na okoliczność: zajęcia przez spółdzielnię dokumentacji spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i braku możliwości dostępu do ww. dokumentacji przez Powoda, tym samym braku wiedzy Powoda odnośnie dokumentów, będących w posiadaniu ww. spółdzielni, w sytuacji gdy powyższe okoliczności można uznać za istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W związku z powyższym na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. pozwany wniósł o:

- 1) uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do Sądu I instancji celem jej ponownego rozpoznania,
- 2) przyznanie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu, na podstawie norm przepisanych, i jednocześnie oświadczam, że koszty te nie zostały pokryte w części ani w całości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne. Sąd I instancji dokonał również trafnej oceny prawnej zasadności powództwa, która zasługuje w całości na aprobatę.

Apelacja podlega oddaleniu albowiem okoliczności faktyczne i środki dowodowe przytoczone w skardze mogły być powołane przez skarżącego już w toku postępowania przed Sądem Okręgowym w Warszawie w sprawie o sygnaturze XX GC 1016/12. Skarżący nie wykazał, że możliwość powołania się przez niego na w/w okoliczności i fakty powstała dopiero z chwilą, gdy w marcu 2014 r. odnalazł dokument, datowany na 23 lipca 2009 r., informujący o tym, że rzeczy

spółki (...) zostały złożone w pomieszczeniach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) i że dopiero wówczas mógł uzyskać dostęp do dokumentów, w tym ksiąg rachunkowych, należących do spółki. W skardze powód wskazał, że dokument ten „po ludzku zgubił”.

Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 25 maja 2011 r., sygn. II CZ 20/11 „wykrycie”, o którym mowa w art. 403 par. 2 k.p.c. nie dotyczy okoliczności, które strona mogła powołać w prawomocnie zakończonym postępowaniu, mając ku temu obiektywnie istniejącą możliwość. Niemożność powołania się na nowe dowody musi być obiektywna i wykazana w sposób racjonalny, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy. Skuteczne powołanie się na przesłankę wskazaną w art. 403 § 2 k.p.c. wymaga, aby nowe okoliczności w poprzednim postępowaniu były stronie nieznanymi i dla niej niedostępne. Nie odnosi się natomiast do okoliczności i dowodów niedostrzeżonych przez stronę, gdy istniała obiektywna możliwość ich przywołania, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214, z dnia 7 marca 2007 r., II CZ 5/07, LEX nr 278667, z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008/3-4/51, z 14 czerwca 2000 r., V CKN 817/00, Lex nr 1221154, z dnia 24 czerwca 2009 r., I CZ 32/09, Lex nr 584194, z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PZ 8/10, Lex nr 603833, Lex nr 603833, z dnia 11 sierpnia 2009 r., III PZ 6/09, Lex nr 551889, z dnia 26 stycznia 2011 r., II UZ 42/10, LEX nr 786807 oraz z dnia 29 stycznia 2009 r., V CZ 92/08, Lex nr 746190).

W ocenie Sądu powód w ramach postępowania w sprawie o zapłatę miał możliwość zwrócenia się do sądu, aby zażądał od spółdzielni zarówno złożenia doręczonego mu uprzednio pisma, jak i ksiąg rachunkowych spółki (...). Fakt, że z istniejącej obiektywnie możliwości nie skorzystał i że o informacji, gdzie znajdują się rzeczy spółki przypomniał sobie dopiero w marcu 2014 r. nie uzasadnia oceny, że przekazane informacje stanowią nowe dowody w rozumieniu art. 403 par. 2 k.p.c.

Podobnie, gdy idzie o kwestię pełnienia bądź też nie przez powoda funkcji członka zarządu spółki (...). Skarżący mając możliwość zażądania dokumentów spółki mógł w toku postępowania w sprawie o zapłatę wykazywać, że w dacie powstania zobowiązań dochodzonych w sprawie o sygnaturze XX GC 1016/12 nie był już członkiem zarządu spółki (...). Skoro tego nie uczynił, nie może żądać wznowienia postępowania tylko na tej podstawie, że okoliczność, iż nie jest członkiem zarządu uszła jego uwadze w toku postępowania w sprawie XX GC 1016/12.

Negatywna ocena stanowiska powoda co do podstaw wznowienia czyniła zbędnym przeprowadzanie dowodów zmierzających do wykazania braku możliwości przypisania mu odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h., a także braku możliwości dostępu powoda do dokumentacji spółki (...). Kwestie te z punktu widzenia przedmiotu rozstrzygnięcia nie spełniały warunków istotności w rozumieniu art. 227 k.p.c. i mogły powodować jedynie przedłużenie postępowania. Tym samym podniesione w tej mierze zarzuty procesowe nie mogły być skuteczne.

Gdy chodzi o zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jego powiązanie z art. 227 k.p.c. jest wadliwe z formalnego punktu widzenia. Wymaga bowiem podkreślenia, że art. 227 k.p.c. nie przewiduje ani nie określa uprawnień sądu związanych z rozpoznawaniem sporu, lecz wyznacza granice, w jakich podawane fakty mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Na jego podstawie sąd dokonuje selekcji zgłaszanych dowodów z punktu widzenia oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. ma rację bytu tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a jego pośrednie naruszenie może polegać na odmowie przeprowadzenia przez sąd dowodu z uwagi na powołanie go do udowodnienia okoliczności niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sytuacji, kiedy ocena ta była błędna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., II PK 47/08, Lex nr 500202; z dnia 11 maja 2005 r., III CK 548/04, Lex nr 151666 czy postanowienie z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753.). Z tego względu przyjmuje się, że sam art. 227 k.p.c. nie może być podstawą skutecznego zarzutu, bez równoczesnego powołania uchybienia innym przepisom postępowania, istotnym dla podejmowania decyzji dowodowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., I CSK 237/10, Lex nr 784978; z dnia 6 października 2009 r., II UK 47/09, Lex nr 559955; z dnia 12 lutego 2009 r., III CSK 272/08, Lex nr 520039 czy postanowienie z dnia 9 września 2011 r., Lex nr 1043961).

Z kolei naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. nie dotyczy fazy postępowania związanej z gromadzeniem dowodów i podejmowaniem określonych rozstrzygnięć dowodowych (do której odnosi się art. 227 k.p.c.), ale ich weryfikacji i wykorzystania dla ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. powód upatruje w dokonaniu dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że dowody zgłoszone przez powoda jako nowe nie są istotne dla rozstrzygnięcia w sprawie, w sytuacji, gdy mogą dowodzić braku możliwości przypisania podowowi odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h. Uzasadnienie tego zarzutu nie wskazuje na uchybienie przez Sąd I instancji zasadzie swobodnej oceny dowodów wyrażonej w powołanym przepisie, co sprawia, że zarzut ten nie może odnieść zamierzonego skutku. Apelacja w tym zakresie to jedynie prezentacja stanowiska strony pozwanej, a skarżący nawet nie wskazuje na czym polegać ma przekroczenie przez Sąd Okręgowy zasad swobodnej oceny materiału dowodowego, ani nie podaje w jakim zakresie poczynione ustalenia faktyczne sprzeczne są z zebranymi dowodami.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny przyjął, że skarżący nie udowodnił istnienia podstawy wznowienia, wskazywana przez skarżącego podstawa wznowienia nie spełnia bowiem wymogów, o których mowa w art. 403 par. 2 k.p.c. Dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z art. 98 par. 1 i 3 k.p.c. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika strony będącego radcą prawnym ustalone w oparciu o par. 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.